

M.Ed. Semester - 2 (CBCS) Examination**March/April – 2025 (New Course)****Core-5: Philosophy of Education (CORE COURSES)****Time: 02:30 Hours****Marks: 70****Instructions:**

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

વિભાગ-૧

- પ્રશ્ન-૧** નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નના જવાબ (પ્રત્યેક જવાબ આશરે ૭૫૦ શબ્દોમાં) લખો. (૨૦)
- (1) તત્વજ્ઞાન અને શિક્ષણ વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરી તત્વજ્ઞાનનું કાર્યક્ષેત્ર સમજાવો.
 - (2) આદર્શવાદ અને વ્યવહારવાદ અનુસારની કેળવણીની તુલના કરો.
 - (3) વાસ્તવવાદી કેળવણીની લાક્ષણિકતાઓ લખો.
- પ્રશ્ન-૨(અ)** નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નના જવાબ (પ્રત્યેક જવાબ આશરે ૧૨૫ શબ્દોમાં) લખો. (૧૦)
- (1) શૈક્ષણિક તત્વજ્ઞાનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેનું કાર્યક્ષેત્ર જણાવો.
 - (2) અસ્તિત્વવાદ અનુસાર જ્ઞાન, મૂલ્ય અને નૈતિકતાની વિચારણા રજૂ કરો.
 - (3) પ્રકૃતિવાદી શિક્ષણના હેતુઓ જણાવો.
- પ્રશ્ન-૨(બ)** નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (૦૫)
- (1) તત્વજ્ઞાનની કોઈ એક વ્યાખ્યા લખો.
 - (2) તત્વજ્ઞાન અનુસાર જ્ઞાનના કોઈ બે સ્ત્રોતો જણાવો.
 - (3) રવીન્દ્રનાથ ટાગોરની શૈક્ષણિક ફિલસૂફીનો સમાવેશ કયા વાદમાં કરી શકાય ?
 - (4) કોઈ એક અસ્તિત્વવાદી કેળવણીકારનું નામ લખો.
 - (5) જ્ઞાન અને તેના સ્વરૂપની વિચારણા કરતી તત્વજ્ઞાનની શાખા કઈ છે?

વિભાગ-૨

- પ્રશ્ન-૩** નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નના જવાબ (પ્રત્યેક જવાબ આશરે ૭૫૦ શબ્દોમાં) લખો. (૨૦)
- (1) મહર્ષિ અરવિંદની શૈક્ષણિક ફિલસૂફીની વિશેષતાઓ સમજાવો.
 - (2) બૌદ્ધકાલીન કેળવણીની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
 - (3) ઉપનિષદોમાં વ્યક્ત થતું શિક્ષણ દર્શન રજૂ કરો.
- પ્રશ્ન-૪(અ)** નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નના જવાબ (પ્રત્યેક જવાબ આશરે ૧૨૫ શબ્દોમાં) લખો. (૧૦)
- (1) મહાત્મા ગાંધી સૂચિત કેળવણીની સંકલ્પના અને હેતુઓ સ્પષ્ટ કરો.
 - (2) શિક્ષણના હેતુઓ અંગે રવીન્દ્રનાથ ટાગોરનું ચિંતન જણાવો.
 - (3) શિક્ષણ અંગે ભગવદ્ ગીતામાં વ્યક્ત થયેલું દર્શન રજૂ કરો.
- પ્રશ્ન-૪(બ)** નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (૦૫)
- (1) ગાંધીજીએ ઉચ્ચ શિક્ષણના પ્રયોગો કરવા માટે સ્થાપેલી શૈક્ષણિક સંસ્થાનું નામ લખો.
 - (2) ત્રિપિટકમાં કયા ત્રણ ગંથોનો સમાવેશ થાય છે ?
 - (3) કેળવણી માટે જે કૃષ્ણમૂર્તિએ કઈ બાબત પર ભાર મૂક્યો છે ?
 - (4) શિક્ષણવિચારને વ્યક્ત કરતો ભગવદ્ ગીતાનો શ્લોકાંશ લખો.
 - (5) જૈનદર્શન અનુસાર શિક્ષણના બે હેતુઓ જણાવો.

ENGLISH VERSION

Section-1

- Que-1** **Answer any two from following questions. Each answer should be in about 750 words.** **(20)**
 (1) Explain the scope of philosophy by clarifying the relationship between philosophy and education.
 (2) Compare education according to idealism and pragmatism.
 (3) Write the characteristics of education according to realism.
- Que-2(A)** **Answer any two from following questions. Each answer should be in about 125 words.** **(10)**
 (1) Clarify the concept of educational philosophy and state its scope.
 (2) Present the concept of knowledge, values and ethics according to existentialism.
 (3) State the objectives of naturalistic education.
- Que-2(B)** **Answer following questions in very brief.** **(05)**
 (1) Write any one definition of philosophy.
 (2) State any two sources of knowledge according to philosophy.
 (3) In which schools of philosophy Rabindranath Tagore's educational philosophy can be included?
 (4) Write the name of any existentialist educationist.
 (5) Which is the branch of philosophy that discuss knowledge and its form?

Section-2

- Que-3** **Answer any two from following questions. Each answer should be in about 750 words.** **(20)**
 (1) Explain the features of Maharishi Aurobindo's educational philosophy.
 (2) State the characteristics of Buddhist education.
 (3) Present the philosophy of education expressed in the Upanishads.
- Que-4(A)** **Answer any two from following questions. Each answer should be in about 125 words.** **(10)**
 (1) Explain the concept and objectives of education proposed by Mahatma Gandhi.
 (2) Explain Rabindranath Tagore's philosophy on the objectives of education.
 (3) Present the educational philosophy expressed in the Bhagavad Gita.
- Que-4(B)** **Answer following questions in very brief.** **(05)**
 (1) Write the name of the educational institution established by Gandhiji to conduct experiments in higher education.
 (2) Which three books are included in the Tripitaka?
 (3) What is most important in education according to J. Krishnamurti ?
 (4) Write a verse from the Bhagavad Gita expressing educational philosophy.
 (5) State the two purposes of education according to Jain philosophy.
